

Spiegelfase

Orthopedagogie

21 april 2022

Deel 1 | Inleiding

1. Situering van de Spiegelfase
2. Samenstelling van het panel en de gesprekspartners

Deel 2 | Bespreking

Dit verslag kadert in de VARIOSO-cyclus: het instrument voor de kwaliteitsbewaking in eigen regie van Odisee. Het is een momentopname van de onderwijskwaliteit door de dienst onderwijs en kwaliteit, naast het continue ontwikkel- en verbeteringswerk van de opleiding. Meer achtergrond kan de lezer vinden op <https://www.odisee.be/kwaliteitsvol-onderwijs>.

Deel 1 | Inleiding

1 Situering van de Spiegelfase

De spiegelfase is een review van een opleiding door een onafhankelijk/extern panel van experts. Dit is een onderdeel van de bewaking van de opleidingskwaliteit in eigen regie, ook wel het **VARIOSO**-proces genoemd (**V**erkennen, **A**nalyseren, **R**eflectie-intern, **O**ptimaliseren, **S**piegelen, **O**pvolgen).

Het externe panel heeft hierbij de opdracht om na te gaan of de praktijk van de opleiding beantwoordt aan de visie van de opleiding, in overeenstemming is met de Odisee-visie 2027 en spoort met de acht kwaliteitskenmerken zoals die geformuleerd zijn in de beoordelingskaders van de NVAO en de vijf corresponderende kenmerken van Odisee¹.

De beoordeling gebeurt in verslagvorm door per kwaliteitskenmerk drie items te omschrijven:

- één of meerdere sterke punten
- vragen/bemerkingen
- tips voor de toekomst

Het panel kan, indien noodzakelijk, aan deze items dringende aanbevelingen koppelen.

Indien er een bijkomend verduidelijkend gesprek heeft plaats gevonden, wordt dit eveneens als bijlage toegevoegd.

2 Samenstelling van de focusgroep

Panel

Voorzitter:	Elke Struyf
Peer:	Goedele De Nil
Onderwijsdeskundige:	Lieve Knop
Werkveldvertegenwoordiger:	Luc Deneffe
Verslaggever:	Sofie Metsers
Waarnemer :	Patrick Van den Bosch, teamhoofd Kwaliteitszorg VLUHR KZ

Gesprekspartners

Clusterdirecteur:	<u>Speeddating + verdiepingsgesprek</u> : Tanja Nuelant
Opleidingshoofd:	<u>Speeddating + verdiepingsgesprek</u> : Bart Van den Steen
Docenten:	<u>Speeddating</u> : Isabel Berckmans Mohamed Taamouti Hicham El Majnaoui Tom Van Cutsem

Hilke Peremans
Verdiepingsgesprek:
Inge Verhaegen
Lieve Roef
Tom Vandenberghe
Ilke De Clerck
Lieven Fierens
Caroline Damman

Werkveldpartners/alumni: Speeddating:
Marjonelle Berisha
Pieterjan Kindekens

Studenten: Speeddating:
Céline Goubert
Veerle De Roock
Verdiepingsgesprek:
Veerle De Roock
Oumaima Ouahabi

Deel 2 | Bespreking

Per kwaliteitskenmerk wordt eerst de visie Odisee 2027 omschreven in een kader. Onder dit kader vindt de lezer telkens de gekozen realisatie en uitdaging terug van de opleiding die in het kwaliteitsprofiel werd uitgewerkt. Daarna volgt de beoordeling van het panel.

Kwaliteitskenmerk 1: Profiel, leerresultaten en curriculum

Kwaliteitskenmerk 1: Profiel, leerresultaten en curriculum

Externe referentie: ESG (European standards and Guidelines)

De opleiding heeft een duidelijk, specifiek **profiel** dat aansluit bij de onderwijsvisie van het studiegebied en van de instelling. De **leerresultaten** van de opleiding vormen een heldere invulling van de internationaal en landelijk gevalideerde domeinspecifieke leerresultaten. Het **curriculum** van de opleiding sluit aan bij de meest recente ontwikkelingen in het vakgebied, in het werkveld en is maatschappelijk relevant.

Interne referentie: Visie Odisee 2027

We gaan voor duurzaam onderwijs dat resulteert in energie voor levenslang leren.

- We kiezen ook voor effectief leren, met transfer van het geleerde naar de praktijk. Studenten baseren zich voor deze praktijkervaringen op stages, werkplekleren, projecten, maar ook zeer reële casussen aangereikt door het werkveld en de docent.
- We zetten volop in op een holistisch perspectief van het functioneren van de student in een authentieke context.
- De student kiest uit een aanbod van leerdoelen (discipline-eigen, discipline-overstijgende en persoonlijke leerdoelen). De finaliteit van het leertraject van studenten hangt dan niet alleen af van de gekozen opleiding of discipline.
- Differentiatie in de beoordeling resulteert in een diploma met een 'personal touch'.
- Door scherpe keuzes en meer efficiëntie creëren we ruimte voor innovatie.

Realisatie in de kijker: Grote en sterke praktijkcomponent, docenten met expertise en praktijkervaring (reële casussen)

Uitdaging in de kijker: De OLR, i.s.m. stakeholders, vereenvoudigen en vernieuwen op basis van onze visie op hulpverlening/profiel ondersteuner-begeleider.

Sterke punten

Het panel waardeert de sterk uitgewerkte *visie 2027* en is ervan overtuigd dat deze visie een goede houvast zal geven bij het vernieuwen van het curriculum en de opleidingsspecifieke leerresultaten (OLR's). Het panel heeft een goed beeld gekregen van de manier waarop de opleiding met de OLR's aan de slag wil gaan en deze stappen zijn zeker zinvol.

De keuze voor bepaalde *verdiepingssporen* (creatieve coaching, sociale inclusie, systeem en contextueel werken) vormen het handelsmerk van de opleiding en zorgen ervoor dat studenten bepaalde keuzes kunnen maken tijdens hun traject.

Het *talentgericht werken* wordt uitgedamd door de opleiding en vindt plaats op meerdere niveaus (bij cliënten en studenten, maar ook bij docenten).

Docenten krijgen kansen om het werk vanuit de hogeschool en het werkveld te combineren. Er is sprake van een goed personeelsbeleid dat de combinatie lesgeven en werken in de sector haalbaar maakt.

Het *praktijkgerichte* komt sterk aan bod in de opleiding en er wordt aan de slag gegaan met de feedback die de opleiding krijgt van studenten en werkveld.

Vragen/bemerkingen

De opleiding koos ervoor om de orthopedagogische doelgroepen in het curriculum thematisch te benaderen en (vanuit de inclusiegedachte) de doelgroepbenadering te verlaten. De feedback van studenten dat er in de opleiding een te grote klemtoon ligt op de doelgroep van mensen met mentale en fysieke beperkingen, wordt hier aan toe geschreven. Het panel raadt aan om de thematische werkwijze naar de studenten toe nog beter te expliciteren.

Tips voor de toekomst

- ✓ Het panel raadt aan om de groeigerichte focus niet enkel te leggen op de individuele student, maar ook op de rol die de student kan vervullen in de ontwikkeling naar een meer inclusieve maatschappij.
- ✓ Het panel raadt aan om de sterktes die er al zijn binnen het curriculum te koesteren (zoals de ontwikkelde leerlijnen). Het panel adviseert om al het mogelijke te halen uit de oefening om de OLR's te herzien (i.c. te vereenvoudigen) en de ambities uit de visie af te toetsen aan het nieuwe curriculum.

Kwaliteitskenmerk 2: Onderwijsleeromgeving

Kwaliteitskenmerk 2: Onderwijsleeromgeving

Externe referentie: European standard Guidelines

De **onderwijsleeromgeving** stimuleert de studenten om een actieve rol te spelen in het leerproces en draagt bij tot een vlotte studievoortgang. Er is aansluiting van de leeromgeving bij de diverse studentenpopulatie, de talentontwikkeling van studenten en de interactie met het werkveld.

De **beoordeling** van studenten weerspiegelt het leerproces en concretiseert de beoogde leerresultaten. We wegen evaluatie af tegen ingezette talenten en opgenomen uitdagingen.

Interne referentie: Visie Odisee 2027

- In de Odisee-gemeenschap krijgen studenten kansen om te groeien, op eigen tempo, langs flexibele leerwegen, in steeds meer verschillende contexten binnen en buiten de hogeschool. We erkennen, stimuleren en ondersteunen informeel leren in de hogeschool, maar ook daarbuiten.
- Odisee is een uitnodigende gemeenschap en veilige omgeving waar studenten samen leren. Ze stimuleren elkaar tot persoonlijke en professionele ontwikkeling. Studenten hebben een stevige binding met elkaar, met hun opleiding, met alle medewerkers van Odisee, met het werkveld. Diverse groeperingsvormen ondersteunen het samen leren.
- We benutten alle opportuniteiten om studenten uit verschillende opleidingen en niveaus (so-gr-ba-ma) te laten samenwerken en samen te leren.
- Authentieke leerervaringen zijn het vertrekpunt en sluitstuk voor leren. We hanteren de praktijk als context waarin dringende leernoden ontstaan, als 'trigger' voor intrinsiek gemotiveerd leren.
- Studenten zoeken uitdaging op en benutten de experimenteeruimte waar ze ongeremd verantwoordelijkheid en initiatief kunnen nemen.
- Hybride leerwerkplekken, waarin een zekere mate van simulatie wordt gehanteerd, kunnen een goede tussenoplossing betekenen in de interactie tussen opleiding en werk. Zij bieden experimenteer- en leerruimte die in de echte praktijk niet altijd aanwezig is.
- De maatschappelijke dimensie krijgt alle kansen in het leerproces.
- Studenten nemen in Odisee eigenaarschap op voor de eigen evaluatie, via betrokkenheid in het formuleren van leerdoelen, in de inhoud, de vorm en het tijdstip van evaluatie en in de voortdurende feedback en feedforward op het leerproces. De dialoog tussen coach en coachee, tussen evaluator en geëvalueerde maakt van evaluaties een leermoment.
- Vooropgestelde leerresultaten toetsen we zoveel mogelijk onafhankelijk van het gevolgde traject. Zo bieden we de beste kansen op succesvolle differentiatie van leertrajecten.

Realisatie in de kijker: Ruimte voor feedback, -forward en gesprek- voldoende inspraak bij evaluaties en feedbackmomenten

Uitdaging in de kijker: In samenwerking met andere leerondersteuners studenten interprofessioneel leren werken als ondersteuner/begeleider.

Sterke punten

De opleiding zet sterk in op een gediversifieerd aanbod van *werk- en evaluatievormen*.

Het panel waardeert enorm hoe de opleiding *Brussel* als leeromgeving en diverse context inzet. Er worden pogingen ondernomen om de campus open te breken en de buurt binnen te brengen (zoals via de zomerbar, het aanleggen van een groententuin,...). Daarnaast zijn er verschillende samenwerkingen met andere opleidingen uit de cluster (zoals sociaal werk, gezinswetenschappen en onderwijs).

Het panel vindt het groeiportfolio *MyCompass* een zeer zinvolle tool om te gebruiken en de opleiding gaat er ook actief mee aan de slag.

De opleiding heeft een *goede balans* gevonden tussen opleiden tot een generiek profiel en opleiden tot een specifiek profiel en beseft dat dit een en-en-verhaal is.

Vragen/bemerkingen

Wat begrijpt Odisee onder holistisch en geïntegreerd evalueren? Het panel merkt dat de termen door elkaar gebruikt worden en dat het voor docenten niet duidelijk is wat de organisatie met deze termen bedoelt.

Het panel vindt het een goed idee van de opleiding om studenten te laten nadenken over hun specifieke bijdrage binnen een multidisciplinaire samenwerking, via het uitbouwen van samenwerkingen met andere opleidingen.

Het panel vraagt zich af of binnen de tool MyCompass ook niet moet worden opgenomen hoe de student groeit in het opnemen van zijn of haar verantwoordelijkheid in het evolueren naar een inclusievere samenleving. het samenlevingsaspect niet ook een plaats moet krijgen binnen de tool MyCompass.

Tips voor de toekomst

- ✓ Het panel raadt aan om samenwerkingen met andere opleidingen niet te beperken tot de eigen cluster, maar bijvoorbeeld ook samenwerkingen met culturele opleidingen of bio-opleidingen te verkennen.
- ✓ De vaste structuur van hoger onderwijs staat soms haaks op het uitbouwen van intensieve samenwerkingen met het werkveld. Het panel raadt aan om aan de slag te gaan met deze uitdaging en te bekijken wat de mogelijkheden zijn.
- ✓ Het panel raadt aan om verder in te zetten op activiteiten die de campus openbreken.
- ✓ Het panel raadt aan om een meer flexibel aanbod voor werkstudenten uit te bouwen.

Kwaliteitskenmerk 3: Begeleiding van studenten

Kwaliteitskenmerk 3: Begeleiding van studenten

Externe referentie: ESG (European standards and Guidelines)

De voor de opleiding ingezette **docenten** bieden de studenten optimaal de mogelijkheid om leerresultaten te behalen. De opleiding beschikt over aangepaste studie- (traject) **begeleiding** en in-, door- en uitstroom van studenten. De opleiding verstrekt volledige en gemakkelijk leesbare **informatie** over alle fasen van de studieloopbaan. De opleidingsspecifieke **voorzieningen** op het vlak van bibliotheek, ICT, infrastructuur, sociale voorzieningen zijn toegankelijk en adequaat.

Interne referentie: Visie Odisee 2027

- In een wereld waarin diversiteit de realiteit en de norm is, kiezen we voor gedifferentieerd onderwijs dat verschillen omarmt en diversiteit aanwendt als kracht. Gedifferentieerd onderwijs veronderstelt niet een verschillende aanpak voor elke lerende, maar legt de nadruk op zinvolle activiteiten voor alle lerenden.
- De student wordt kwaliteitsvol ondersteund bij het ontwerpen van het eigen leertraject, via coaching bij de opzet, het doorlopen en het afronden van het eigen leertraject, met just-in-time kennis en ondersteuning, afgestemd op het gekozen leertraject. De docent is er zich van bewust dat hij soms klassikaal moet werken, soms in kleinere groepjes en soms individueel, met het oog op het grootst mogelijke leerrendement voor de lerenden en praktische haalbaarheid.
- Het onderwijsteam neemt rollen op met betrekking tot curriculumontwerp, ontwikkeling van opleidingsonderdelen en leerbegeleiding. Het team verdeelt rollen onderling of combineert ze, in functie van de aanwezige expertise en talenten. Experts uit de diensten ondersteunen waar nodig.
- Onze campussen bekrachtigen onze uitstraling als 'brede' hogeschool, als open gemeenschap met de blik naar buiten gericht. We spreken diverse doelgroepen aan en zijn verankerd in de omringende gemeenschap.
- Onze campussen zijn in 2027 aantrekkelijke en duurzame leer-, leef- en werkomgevingen die onderwijs, onderzoek en dienstverlening maximaal ondersteunen: die uitnodigen tot ontmoeting, samenwerking en interactie; die mogelijkheden bieden voor tijd- en plaatsonafhankelijk werken en leren; ingericht volgens de principes van universeel ontwerp, reeds bij ontwerp uitgaand van differentiatie.

Realisatie in de kijker: Grote betrokkenheid van docenten op studenten. Ze zijn bereikbaar, nabij, werken inclusief en talentgericht.

Uitdaging in de kijker: Het digitale ecosysteem uniformiseren op opleidingsniveau zodat (nieuwe) docenten en studenten makkelijk hun weg vinden.

Sterke punten

Er is een sterke wederzijdse *betrokkenheid* tussen docenten en studenten. De kleinschaligheid van de opleiding en de campus vertaalt zich in aanspreekbare en toegankelijke docenten. Studenten hebben de mogelijkheid om informeel vragen te stellen aan docenten. Ook lunchen de docenten bijvoorbeeld geregeld samen met de studenten. Studenten worden van bij de start serieus genomen. De opleiding ziet hen als werkers met de nodige (voor)kennis en de docenten benaderen de studenten op een positieve manier.

Studenten kunnen hun *ervaringsdeskundigheid* op gepaste momenten inzetten, maar het wordt ook gerespecteerd als iemand zijn of haar ervaring niet wil delen.

Studenten hebben voldoende *keuzemogelijkheden* waardoor ze een specialisatie kunnen opzoeken of zich juist breed kunnen vormen door van verschillende sectoren/thema's te proeven.

Door middel van *leergroepen* in het eerste jaar zet de opleiding zich extra in om de drempels om aan hoger onderwijs deel te nemen weg te nemen.

De sterke begeleiding van studenten wordt mogelijk gemaakt door een klein en *goed geolied docententeam* dat elkaar aanvult en leidinggevend en die samen met de docenten zoeken naar manieren om het werk haalbaar te maken. De opleiding houdt de werkdruk voor docenten goed in het oog.

Vragen/bemerkingen

Het panel waardeert de werkvorm van de leergroepen in het eerste jaar enorm en vraagt zich af of het zinvol zou zijn om deze werkvorm nog meer in te bedden in de opleiding.

Tips voor de toekomst

- ✓ Het panel raadt aan om de informatiedoorstroom in het digitale ecosysteem te blijven bewaken en na te denken over wat en hoe er best gecommuniceerd wordt. Het panel raadt de opleiding aan om na te denken over een *mail policy*.
- ✓ Het panel raadt de opleiding aan om zeker verder te werken met het nieuwe competentiemodel om de groei van de student in kaart te brengen, maar vraagt tegelijk om kritisch te kijken naar de POP-vakken en hierin meer te differentiëren (ook vanuit het motto '*less is more*').

Kwaliteitskenmerk 4: Betrokkenheid van stakeholders

Kwaliteitskenmerk 4: Betrokkenheid van stakeholders

Externe referentie: ESG (European standards and Guidelines)

De samenwerking tussen **werkveldvertegenwoordigers/andere partners** en de opleiding heeft een meerwaarde voor beide partijen.

De opleiding beschikt over een actieve en verankerde participatie van **studenten**.

Interne referentie: Visie Odisee 2027

- Ons onderwijs komt in 2027 echt tot stand in co-creatie met de beroepspraktijk.

- Getalenteerde en ondernemende studenten nemen in hun ontwikkeling tot professional steeds meer initiatief en verantwoordelijkheid op. Ze participeren actief.
- We slopen de muren tussen de hogeschool, het werkveld en de maatschappij. We zetten in op duurzame partnerschappen en netwerking tussen het onderwijs, de wetenschappelijke wereld en het werkveld.

Realisatie in de kijker: Sterke binding met het werkveld geeft veel (mogelijkheden tot) co-creatie. Contacten met het werkveld leiden tot projecten en samenwerking allerhande.

Uitdaging in de kijker: We zetten in op duurzame partnerschappen in het kader van levenslang leren.

Sterke punten

De opleiding weet goed wie haar stakeholders zijn en heeft een goede *samenwerking* met hen opgebouwd (onder meer via bachelorproeven, het coachingsproject), naast de veel spontane contacten. Op die manier kan de opleiding de vinger aan de pols te houden wat betreft de veranderende rol van de hulpverlener. Er worden pogingen ondernomen om muren te slopen en expertise binnen te brengen in elkaars werkveld. Het feit dat veel docenten zelf werkzaam zijn in de sector draagt hiertoe bij.

Vragen/bemerkingen

Er zijn al veel ramen gemaakt in de muur tussen opleiding en werkveld, waardoor werkveld en opleiding elkaar kunnen zien en met elkaar kunnen interageren maar muren zijn er nog niet echt gesloopt.

Tips voor de toekomst

- ✓ Het panel raadt de opleiding aan om het gegeven 'open campus' nog sterker uit te bouwen en dit meer als troef naar buiten te brengen. Op die manier zet de hogeschool haar eigen bijdrage in het ontwikkelen van een meer inclusieve maatschappij in de verf.

Kwaliteitskenmerk 5: Internationalisering, toegepast onderzoek en maatschappelijke dienstverlening

Kwaliteitskenmerk 5: Internationalisering, toegepast onderzoek en maatschappelijke dienstverlening

Externe referentie: ESG (European standards and Guidelines)

De opleiding investeert niet alleen in zijn hoofopdracht rond onderwijs maar ook in internationalisering, praktijkgericht onderzoek en/of dienstverlening in **wisselwerking tussen de opleiding en werkveld**.

Interne referentie: Visie Odisee 2027

- We bouwen tegen 2027 een kwaliteitsvol meertalig onderwijs uit en zorgen voor meer kruisbestuiving met (inter)nationale studenten. We bieden alle studenten en personeelsleden minstens de kans op een buitenlandse ervaring. We versterken onze internationale leeromgeving, ook op onze eigen campussen, onder andere via internationalisation@home.
- We zorgen ervoor dat leergierigen levenslang bij ons terecht kunnen, voor korte en langdurige opleidingen, voor basisvorming, oprisssessies en specialisaties. We ontwikkelen navormingen en postgraduatoren die nauw aanleunen bij het gesubsidieerde onderwijsaanbod en het praktijkgericht onderzoek. Daarnaast ontwikkelen we een niche van high-end opleidingen die een belangrijke marktwaarde vertegenwoordigen in de niet-gesubsidieerde opleidingsmarkt, ook samen met andere onderwijspartners

- Praktijkgericht onderzoek is in 2027 een motor voor duurzame en maatschappelijk verantwoorde innovatie, zowel voor het werkveld als het onderwijs:
 - praktijkgericht onderzoek start vanuit een probleem of vraagstelling uit werkveld of maatschappij;
 - we focussen op het ontwikkelen van nieuwe of het verbeteren van bestaande praktijken, producten of processen en op implementatie en disseminatie van de bevindingen;
 - we zetten in op co-creatie en actieve partnerschappen met het werkveld en andere wetenschappelijke instellingen;
 - in deze samenwerking verdiepen studenten en docenten hun expertise en ontwikkelen ze een op innovatie gerichte en wetenschappelijke attitude.
- Via dienstverlening en kenniscentra dragen we de opgebouwde expertise uit.

Realisatie in de kijker: Praktijkgericht onderzoek of projectwerk waar we als opleiding aan meewerken vanuit de expertise binnen het team orthopedagogie.

Uitdaging in de kijker: Vanuit een samenwerking tussen 'onderzoek', 'dienstverlening' en 'internationalisering', en vanuit een gemeenschappelijke meerjarenplanning, creëren we leerwinst bij onze verschillende stakeholders.

Sterke punten

Het panel heeft via de realisaties heel mooie projecten gezien in relatie tot *levenslang leren* (zoals het project 'Veerkracht' of 'Resokit').

Vragen/bemerkingen

Als de opleiding sterker wil inzetten op onderzoek en internationalisering, dient ze zich te bezinnen over wat er kan wegvallen voor docenten.

Tips voor de toekomst

- ✓ Het panel raadt de opleiding aan om zowel wat internationalisering als wat de nexus onderwijs-onderzoek betreft duidelijke keuzes te maken waarop de opleiding wil inzetten.
- ✓ Het panel raadt de opleiding aan om het goede van de nasleep van de pandemie mee te nemen. Internationalisering kan ook via digitale weg gerealiseerd worden.
- ✓ Het panel raadt aan om - ook wat internationalisering betreft - te bekijken waar er opportuniteiten 'in de buurt' zitten. Zoek synergieën met andere opleidingen en partners in de buurt om rond internationalisering te werken.